

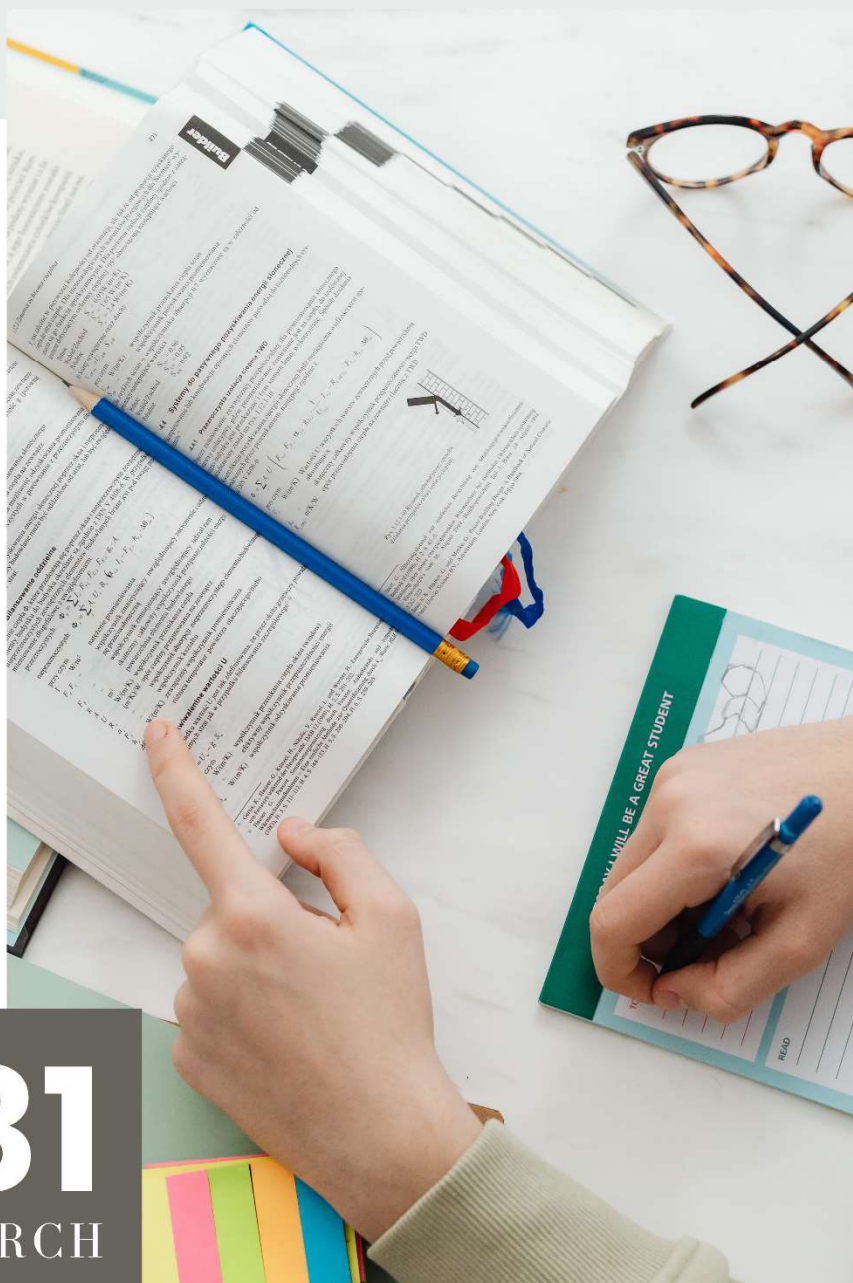
COLLECTION

Innovation, integration and modern
problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and
practice

www.d-pressa.com

31
MARCH

Jizzakh, Uzbekistan

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN
NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

SCIENTIFIC JOURNAL OF SCIENCE TECHNOLOGY & DIGITAL FINANCE
JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and practice collection of materials of the
international scientific and practical conference on the topic

(March 31, 2026)

Jizzakh-2026

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young researchers and students: theory and practice – Jizzakh: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, March 31, 2026, 990 pp.

Editors in charge: Ass.prof. Soy M.P.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

7. O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. "Boshlang'ich ta'lim davlat standarti". Toshkent, 2021.
8. Цой М., Иброхимов Ш. СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ //International Journal of scientific and Applied Research. – 2024. – Т. 1. – №. 3. – С. 24-28.
9. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 02.
10. Khaydarov B., Tuychieva N. INNOVATIVE TEACHING METHODS FOR COMPUTER SCIENCE AND EDUCATIONAL ROBOTICS //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 14-19.
11. Цой М. П., Ибрагимов З. Т. ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ЦИФРОВОГО ОБРАЗОВАНИЯ //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 339-342.
12. Kamolov D. R. O. G. L. O'zbekistonda demokratiya va axloqning zamonaviy muammolari va yechimlari //Academic research in educational sciences. – 2022. – Т. 3. – №. NUU Conference 2. – С. 348-352.
13. Цой М. П., Носирова С. С., Мухтарова Д. Р. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 420-424.
14. Цой М., Камолов Д. ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Academic literature. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 1-105.
15. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 4-9.

IMKONIYATI CHEKLANGAN BOLALARNI OILAGA TAYYORLASHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK JIHATLARI

Yusupov Faxriddin Islomiddinovich

Termiz Davlat pedagogika institute Amaliy psixologiya kafedrasi o'qituvchisi

Muzaffarova Gulnoza Shamsiddin qizi

Psixologiya talim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada imkoniyati cheklangan bolalarni oilaga tayyorlash jarayonining ijtimoiy-psixologik jihatlarini tadqiq qilinadi. Tadqiqotda bolalarning ruhiy holati, ijtimoiy moslashuvi va oilaviy muhitga integratsiyasi, shuningdek, ularni oilaga tayyorlashda psixologik qo'llab-quvvatlashning ahamiyati yoritiladi. Maqolada zamonaviy yondashuvlar, bolalarning ehtiyojlariga mos tarbiyaviy va ijtimoiy strategiyalar, shuningdek, ularni oilaviy hayotga moslashuvi

bo'yicha amaliy tavsiyalar keltiriladi. Tadqiqot natijalari bolalarni oilaga qabul qilish jarayonida psixologik tayyorgarlikning muhimligini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: imkoniyati cheklangan bolalar, oilaga tayyorlash, ijtimoiy - psixologik moslashuv, ruhiy tayyorgarlik, bolalarni tarbiyalash, oilaviy integratsiya.

Kirish

Zamonaviy jamiyatda imkoniyati cheklangan bolalarning oilaga tayyorlash masalasi nafaqat ijtimoiy, balki psixologik jihatdan ham dolzarb mavzu hisoblanadi. Ko'plab bolalar turli sabablar bilan biologik oilasidan mahrum bo'ladi yoki vaqtincha ijtimoiy muassasalarda tarbiyalanadi. Shu holatda ularni oilaga integratsiya qilish jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lib, bolalarning ruhiy, hissiy va ijtimoiy moslashuvini talab qiladi. Oilaga tayyorlash jarayonida psixologik tayyorgarlik, hissiy barqarorlikni shakllantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish katta ahamiyat kasb etadi.

Imkoniyati cheklangan bolalarni oilaga tayyorlashning ijtimoiy-psixologik jihatlari bir necha asosiy yo'nalishda amalga oshiriladi. Birinchi navbatda, bolalarning ruhiy holati va hissiy barqarorligini aniqlash muhimdir. Psixologlar bolalarning stressga chidamliligi, xavotir darajasi va o'zini tutish usullarini baholaydilar. Ushbu tahlil oilaga mos keladigan tayyorgarlik dasturini ishlab chiqishga yordam beradi.

Ikkinchi jihat - ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish. Bolalar o'zaro muloqot, muomala, hamkorlik va muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirish orqali oilaviy hayotga moslashadi. Ushbu jarayonda o'qituvchilar, psixologlar va ijtimoiy xodimlar bilan yaqindan ishlash muhimdir. Bolalarni oilaga tayyorlash jarayonida ijtimoiy muhitning ahamiyati katta. Bola nafaqat oilaga, balki atrofdagi jamiyatga moslashishi kerak. Shu sababli, tarbiyachilar va psixologlar bolalarni ijtimoiy vaziyatlarda boshqalar bilan munosabat o'rnatishga, jamoaviy faoliyatlarda ishtirok etishga o'rgatadilar. Bu esa bolalarga o'zini ishonchli his qilish, boshqalar bilan hamkorlik qilish va konfliktlarni konstruktiv hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi.

Motivatsiya - bolalarni oilaga tayyorlash jarayonida muhim psixologik omil hisoblanadi. Bolaning yangi oilaga kirish istagi, o'zini foydali va kerakli his qilishi, motivatsiya darajasini oshiradi va moslashuv jarayonini tezlashtiradi. Shu maqsadda bolalar bilan individual suhbatlar, motivatsion mashg'ulotlar va ijobiy rag'batlantirish ishlatiladi.

Komunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish ham oilaga tayyorlashning asosiy jihatlaridan biridir. Bolalar turli rolli o'yinlar, dialoglar va simulyatsiyalar orqali nutqiy va noverbal kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning oilaviy muhitga kirishda, ota - onalar va boshqa bolalar bilan muloqotda o'zini to'g'ri tutishga yordam beradi.

Shuningdek, psixologik tayyorgarlik jarayonida bolalarga stressni boshqarish, o'z his-tuyg'ularini anglash va nazorat qilish ko'nikmalari o'rgatiladi. Bu o'quv mashg'ulotlari orqali bolalar yangi oilaviy vaziyatlarga nisbatan barqaror bo'lishni

o'rganadilar, o'zini qulay his qilish va ijtimoiy muhitga moslashuv jarayonini soddalashtiradi.

Multidiscipliner yondashuv ham bolalarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Psixologlar, ijtimoiy xodimlar, shifokorlar va tarbiyachilar birgalikda bolalarning ruhiy, jismoniy va ijtimoiy tayyorgarligini baholaydilar. Bu yondashuv bolalarning ehtiyojlarini to'liq qamrab olish va individual rivojlanish rejasini ishlab chiqishga imkon beradi.

Natijada, ijtimoiy muhitni hisobga olish, motivatsiyani oshirish, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish va multidiscipliner yondashuv bolalarni oilaga tayyorlash jarayonini samarali qiladi. Shu yo'l bilan bolalar nafaqat yangi oilaga moslashadi, balki o'zini ijtimoiy va hissiy jihatdan barqaror his qiladi, oilaviy hayotda muvaffaqiyatli integratsiyaga erishadi.

Uchinchidan, oilaga tayyorlash jarayonida bolalarning o'zini hurmat qilish va ijobiy o'zlik hissini rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi. Bolalar o'zlarini qabul qilinishini his qilganda, yangi oilaga moslashuv jarayoni tezlashadi va ijtimoiy muhit bilan uyg'unlashadi.

Shuningdek, zamonaviy yondashuvlarda texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish bolalarning psixologik tayyorgarligini oshirishga yordam beradi. Masalan, virtual rolli o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlar va simulyatsiyalar orqali bolalar oilaviy vaziyatlarni oldindan tajriba qilishi mumkin. Bu esa ularning ruhiy tayyorgarligini mustahkamlaydi.

Bolalarni oilaga tayyorlash jarayonida ota - onalar va tarbiyachilarni ham psixologik qo'llab-quvvatlash muhim hisoblanadi. Oilaning tayyorgarligi, bolaga munosabat va moslashuv jarayonidagi xatti - harakatlar bolaning yangi muhitga muvaffaqiyatli integratsiyasini belgilaydi. Bolalarni oilaga tayyorlash jarayonida individual yondashuv eng muhim omil hisoblanadi. Har bir bola o'zining psixologik holati, qobiliyatlari, o'tgan tajribasi va ijtimoiy ko'nikmalari bilan ajralib turadi. Shu sababli tarbiyachilar va psixologlar bolani oilaga moslashuv jarayonida shaxsiy rivojlanish rejasini ishlab chiqadilar. Bu reja bolaning kuchli va zaif tomonlarini hisobga olib, uning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, hissiy barqarorlikni oshirish va yangi oilaga moslashuvini osonlashtirishga xizmat qiladi.

Psixologik tayyorgarlik jarayonida bolalarga o'z hissiyotlarini anglashi, ifodalashi va boshqarishini o'rgatish katta ahamiyatga ega. Masalan, bolalar turli rolli o'yinlar va simulyatsiyalar orqali oilaviy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishni mashq qiladilar. Bu esa ularning stressga chidamliligini oshiradi va oilaga kirish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ijtimoiy va hissiy qiyinchiliklarni kamaytiradi.

Ijtimoiy - psixologik jihatdan, bolalarni oilaga tayyorlashda oilaning o'zi ham faol ishtirok etishi zarur. Ota - onalar bolaga e'tibor, qo'llab-quvvatlash va mehr - muhabbat ko'rsatishi bilan birga, uning rivojlanishiga mos shart - sharoit yaratishi lozim. Shu bilan birga, oilaga kirishdan oldingi treninglar va maslahatlar bolalarning yangi muhitga tez moslashuvini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda guruh mashg'ulotlari va peer - to - peer

faoliyatlar samarali hisoblanadi. Bunday mashg'ulotlar bolalarga boshqalar bilan hamkorlik qilish, konfliktlarni hal qilish va ijtimoiy rollarni anglash imkonini beradi. Shu yo'l bilan ular oilaviy hayotdagi vaziyatlarga tayyor bo'ladilar va yangi oilaga moslashishda kamroq qiyinchiliklarga duch keladilar.

Bolalarning oilaga tayyorlanishi jarayonida multidisipliner yondashuv ham muhimdir. Psixologlar, ijtimoiy xodimlar, tarbiyachilar va shifokorlar birgalikda bolaning ruhiy, jismoniy va ijtimoiy tayyorgarligini baholaydilar. Bu yondashuv bolaning holatini to'liq tahlil qilish va individual rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, zamonaviy ilmiy yondashuvlar va amaliy tajribalar bolalarning oilaga moslashuv jarayonini yanada samarali qiladi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy - psixologik tayyorgarlik bolalarning oilaga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlaydi, ularning o'zini hurmat qilish, ijtimoiy ko'nikmalar va hissiy barqarorlik darajasini oshiradi. Shu bilan birga, oilaning faol ishtiroki, multidisipliner yondashuv va zamonaviy metodlardan foydalanish jarayonni samarali qiladi. Bolalarni oilaga tayyorlash jarayonida zamonaviy psixologik metodlardan foydalanish samaradorlikni oshiradi. Masalan, kognitiv - behavioral metodlar orqali bolalar stress va xavotirni boshqarishni o'rganadilar, o'z hissiyotlarini anglash va ijobiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Shu bilan birga, emotsional qo'llab - quvvatlash va motivatsion mashg'ulotlar bolalarning o'ziga ishonchini oshiradi, oilaviy muhitga moslashuv jarayonini soddalashtiradi.

Oilaga tayyorlash jarayonida ota - onalar va tarbiyachilar bilan muntazam maslahatlar o'tkazish muhim hisoblanadi. Ushbu jarayonda oilaning tayyorligi va bolaga bo'lgan munosabati bolaning yangi muhitga integratsiyasiga bevosita ta'sir qiladi. Oilaviy treninglar, konsultatsiyalar va rolli o'yinlar orqali ota - onalar bolaning psixologik ehtiyojlarini tushunadi va unga mos yondashuvni shakllantiradi.

Bundan tashqari, bolalarni oilaga tayyorlashda interaktiv va innovatsion yondashuvlardan foydalanish samarali bo'ladi. Virtual rolli o'yinlar, simulyatsiyalar va onlayn treninglar bolalarga oilaviy vaziyatlarni oldindan tajriba qilish imkonini beradi. Bu metodlar nafaqat psixologik tayyorgarlikni oshiradi, balki bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va yangi oilaga moslashuv jarayonini tezlashtirishga xizmat qiladi.

Psixologik va ijtimoiy tayyorgarlik jarayonida jamoaviy faoliyatning roli ham katta. Bolalar guruh mashg'ulotlarida hamkorlik, muammolarni hal qilish va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning oilaga kirish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ijtimoiy qiyinchiliklarni kamaytiradi va moslashuvni osonlashtiradi.

Shuningdek, individual yondashuv va multidisipliner guruhning hamkorligi bolalarning ehtiyojlarini to'liq qamrab oladi. Psixologlar, ijtimoiy xodimlar, shifokorlar va tarbiyachilar birgalikda bolaning ruhiy va jismoniy tayyorgarligini baholaydilar, individual rivojlanish rejasini ishlab chiqadilar. Bu jarayon bolalarning oilaga moslashuvini yanada samarali qiladi va muvaffaqiyatli integratsiyaga xizmat qiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy psixologik metodlar, interaktiv mashg'ulotlar va ota - onalar bilan yaqindan ishlash bolalarning oilaga tayyorlash

jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shu bilan birga, ijtimoiy-psixologik yondashuv bolalarning hissiy barqarorligi, o'zini hurmat qilish hissi va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa:

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, imkoniyati cheklangan bolalarni oilaga tayyorlash jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lib, ijtimoiy va psixologik tayyorgarlikni talab qiladi. Bolalarning ruhiy barqarorligi, ijtimoiy ko'nikmalari, o'zini hurmat qilish hissi va oilaviy muhitga moslashish jarayoni muvaffaqiyatli integratsiyaning asosiy omillari hisoblanadi. Zamonaviy yondashuvlar, interaktiv metodlar va psixologik qo'llab - quvvatlash bolalarning oilaga moslashuvini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shu bilan birga, oilaga tayyorlash jarayonida ota - onalar va tarbiyachilarning faol ishtiroki va psixologik tayyorgarligi ham muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari bolalarni oilaga tayyorlashning ijtimoiy - psixologik jihatlarini yanada rivojlantirish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda asos bo'la oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Arslanova M.M. Imkoniyati cheklangan bolalarda ijtimoiy tajribani shakllantirishning ayrim tarbiyaviy-korreksion masalalari. "Pedagogika"ilmiy - nazariy va metodik jurnali.
2. Akramova F.A. Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning asosiy omillari va ularning psixologik xususiyatlari. Zamonaviy ta'lim
3. Rakhmonov, S. Bolalarni oilaga tayyorlash va psixologik qo'llab-quvvatlash. Toshkent: Fan,
4. Shamsieva, D. Ijtimoiy - psixologik metodlar bolalarni tarbiyalashda. Toshkent: Universitet nashriyoti,
5. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 02.
6. Цой М. П. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН //Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития. – 2016. – С. 247-250.
7. Kamolov D. ON THE WAY TO THE DIGITAL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. – 2023.
8. Цой М. П., Саидахмедова Д. С. ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО-МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Экономика и социум. – 2021. – №. 11-2 (90). – С. 648-655.
9. Dostonbek K. SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT OF SOCIETY //Social science and innovation. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 128-133.
10. Цой М., Камолов Д. ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Academic literature. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 1-105.
11. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 4-9.